

Cinema i Drets dels Infants

EL XICOT

Principi 4: L'infant ha de gaudir dels beneficis de la seguretat social. Ha de tenir dret a créixer i a desenvolupar-se amb salut; i amb aquest fi caldrà proporcionar-li, com a la mare, cura i protecció especials, incloent-hi l'atenció prenatal i postnatal adequades. L'infant té dret a disposar d'alimentació, habitatge, recreació i serveis mèdics adequats.

Objectius generals

- ✚ Afavorir el coneixement dels drets per part dels joves. Il·lustrar la declaració i procurar que s'interioritzin els drets dels infants, fent els estudiants més sensibles a les seves violacions, tot partint d'una metodologia que afavoreix l'empatia i la comprensió de l'altre.
- ✚ Procurar-los competència cinematogràfica, donant-los l'oportunitat de veure un cinema de qualitat i d'estils ben diferents que els ajudaran a afinar el seu propi gust i els pot servir d'introducció a una educació de la imatge.

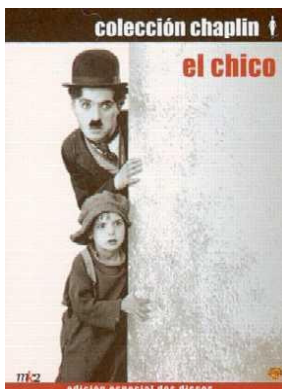
Objectius específics

- ✚ Descobrir el sentit del quart dret de la Declaració, tractant especialment el tema de l'atenció adequada pel que fa a alimentació, vivenda, salut i estimació.
- ✚ Reconèixer el paper dels actors i actrius com a mediadors entre el personatge i el públic.

EL XICOT

PRESENTACIÓ DE LA PEL·LÍCULA

Fitxa tècnica i artística

Títol original. *The Kid*

Direcció: Charles Chaplin

Guió: Charles Chaplin

Producció: Charles Chaplin

Interpretació: Charles Chaplin (vagabund), Edna Purviance (mare jove), Jackie Coogan (el nen), Baby Hathaway (en acabat de néixer), Carl Miller (artista), Granville Redmond (amic de l'artista), May White (dona del policia), Tom Wilson (policia), Henry Bergman (propietari del refugi), Charles Reisner (pinxo), Raymond Lee (nen germà del pinxo), Lita Grey (núvia vestida

d'àngel), Edith Wilson (dona amb cotxet de nen), Baby Wilson (nen del cotxet)

Nellie Bly Baker (infermera), Albert Austin (metge), Jack Coogan Sr (lladre i diable)

Música original: Charles Chaplin (1971)

Fotografia: Roland Totheroh, Jack Wilson

Direcció artística: Charles D. Hall

Any: 1921

Durada: 68 min.

Qualificació: Per tots els públics

Escenes del DVD

Hi ha moltes edicions de la pel·lícula, tant en DVD com en Vídeo. Nosaltres suggerim la de la Colección Chaplin MK2, tant per la qualitat de la imatge com pel segon disc complementari que aporta documents interessants com ara

- a) una introducció a la pel·lícula en el seu context històric,
- b) una entrevista al cineasta iranià Abbas Kiarostami sobre el film,
- c) una pel·lícula de Jackie Coogan,
- d) fotografies i fotogrames,
- e) caràtules de la pel·lícula, etc.

Índex de les escenes:

1. Dirigida per Charles Chaplin	11. La baralla
2. Potser una llàgrima	12. El germà
3. Un passeig matutí	13. El doctor
4. Un company molt escandalós	14. L'asil d'orfes
5. Assedegat	15. Sis-plau, tingue'n cura i cuida'l
6. Cinc anys més tard	16. La nit
7. Un petit negoci	17. Mil dòlars de recompensa
8. El treball núm. 13	18. Matinada
9. Caritat	19. El país dels somnis
10. Esmorzar	20. Final

(A l'edició de la col·lecció Charlie Chaplin, volum 6 de produccions JRB, no hi ha segmentació d'escenes).

Resum

Una mare londinenca abandona un infant, i Charlot el sent plorar i se'n apiada. El vol deixar en bones mans, però no se'n surt i finalment se'l queda. Quan el nen té 4 o 5 anys, tenen algunes dificultats que fan intervenir l'autoritat i, veient que és insolvent, li volen prendre el nen. Ell s'hi nega i fa totes les malifetes que pot per quedar-se'l. Unes senyores riques que s'ocupen de tasques socials els ajuden caritativament fins que una d'elles s'adona per una nota que aquell nen és el fill que va abandonar.

Nota pel professorat

Aquest és un film molt especial i probablement una experiència pels alumnes acostumats al cinema amb color i so. Pot servir per fer una història molt breu del cinema.

Aparentment és una pel·lícula antiga, però tracta aspectes d'una actualitat rabiosa.

Caldrà trobar un equilibri en treballar-la, de manera que quedin equilibrats els trets antics (arcaïtzants) i el que roman avui de la història, així com veure la compensació que hi ha entre el melodrama i la comicitat implícita a totes pels pel·lícules de Chaplin.

Al començament una pissarra adverteix: "Un film que us farà riure i potser plorar".

Voldríem afegir que, en qualsevol cas, ens hauria de fer rumiar. També caldrà ajudar als estudiants a veure una pel·lícula en blanc i negre.

Conté una colla de trets autobiogràfics, ja que la infantesa de Chaplin va passar entre abandonaments i institucions, i per això potser des de sempre va ser la seva temàtica preferida.

Al marge del caràcter històric que té el film, seria bo fer comprendre als estudiants que aquesta situació se segueix donat. Només caldrà portar com a notícia de diari la d'un infant abandonat recentment. El toc de veracitat i verosimilitud no enfosquirà els moments simpàtics del film, el qual però, no ha de quedar com una anècdota.

Aquesta pel·lícula a més pot servir per a treballar aspectes com la indigència, l'adopció, l'abandonament, certes condicions de vida poc saludables i marginals, etc.

Com visualitzar la pel·lícula a l'aula

És una pel·lícula que cal passar sencera.

Per qüestions de temps es poden obviar algunes escenes com ara: De l'edició MK2

Escenes 11. La baralla ; 12. El germà i 19. El país dels somnis i així pot quedar un visionat d'una hora. Però també es pot passar en dues parts i iniciar un debat amb els estudiants

ABANS DE VEURE LA PEL·LÍCULA

◆ Activitats prèvies

- Per poc cinema de Charlot que hagim vist sabem que el que les caracteritza és l'humor. Si és així, ens podem preguntar quina relació hi pot haver entre la comicitat de Charlot i l'article 4 de la Declaració dels Drets dels Infants, que no sembla que faci gens de riure?
- Quin paper tenen en el món del cinema els actors i les actrius?

◆ El títol i la caràtula

El títol

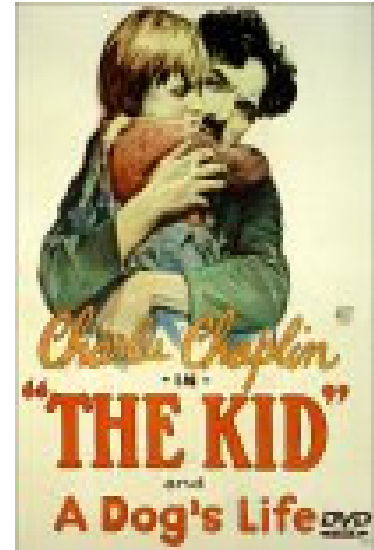
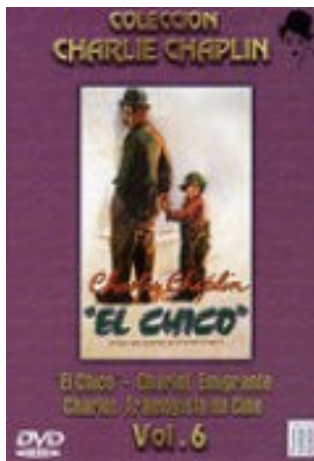
En anglès el film es diu *The Kid* i en castellà la van subtitular: el Chico, en italià *Il monello* (que vol dir "trapella", "entremaliat"), en francès *Le gosse*, en argentí *El pibe*, etc.

- Quin dels distints títols creus que li escau més?
- Perquè els títols parlen d'un infant en genèric i no fan cap referència a l'adult que hi ha a les caràtules?

En català no hi ha traducció de la pel·lícula però a molts cineclubs i fòrums la denominen *El xicot*, què te'n sembla?

La caràtula

A l'edició de la *Colección Chaplin* hi ha una galeria de cartells que pot ser de gran utilitat per fer una anàlisi de la portada. Però, per si no hi teníeu accés proposem algunes de les caràtules més conegudes i que es poden trobar a Internet.

^ Click to Enlarge

- De cadascuna
  - Què diu la fotografia o el dibuix?
  - De què informen les lletres?
  - Qui són els personatges?
  - Com van vestits?
  - Quina relació hi deu haver entre ells dos?
  - Hi ha descripció del contingut de la pel·lícula?
- De la que nosaltres usem
  - Què remarca?
  - Després d'haver vist la pel·lícula, pots identificar de quina escena es tracta o és un muntatge que no té res a veure amb la pel·lícula?
  - Quines expectatives et crea? Al final de la pel·lícula creus que s'han acomplert les expectatives que t'oferia la caràtula?
  - Què t'hi sobra o què t'hi falta?
- Comparem

Si ens fixem en les distintes caràtules, quins elements tenen en comú i quins són diferents ?

◆ Fitxa d'observació

Abans de veure la pel·lícula, llegir amb atenció l'article quart i anotar al llarg del visionat els aspectes que es contemplen i els que no es contemplen. Per ajudar:

- seguretat social
- protecció especials
- atenció
- alimentació
- habitatge
- recreació
- serveis mèdics adequats

PARLEM DE LA PEL·LÍCULA

◆ Bateria de preguntes

Podem iniciar la sessió preguntant a l'alumnat què els ha semblat l'experiència de veure aquesta pel·lícula. Si n'havien vist mai cap amb blanc i negre i muda. Si els ha sorprès, si seria igual si fos amb color i amb so? Avantatges i desavantatges del cinema en blanc i negre i del cinema mut?

Preguntes sobre el tema

Per a treballar primer individualment i després en grup:

- Per què la mare abandona l'infant?
- El deixa al cotxe expressament o no ?
- Més endavant sembla que s'arrepenteix d'haver-lo deixat ?
- Per quins altres motius una mare pot abandonar un fill?
- Què explica la pel·lícula?
- Es una ficció o pot passar en la realitat?
- Quins aspectes legals no hi ha presents al film?
- Quina relació s'estableix entre l'infant i Charlot?
- T'has posat a la pell de...(Charlot, de la mare de la criatura, del pare de la criatura, del metge)?
- Com creus que haguessis reaccionat tu?
- Quin sentiment et provoca l'actitud de ... (posar aquí els noms dels personatges principals: el nen, Charlot, el metge, el pare, la mare, etc.)?
- Amb quin dels personatges viuries i amb quin no i per què?
- Quins valors representen els distints personatges del film (es pot posar una llista de valors positius: solidaritat, tendresa, estimació, tolerància, comprensió, generositat, amistat, valentia, etc.)?
- Enumerar les institucions implicades en el cas de la pel·lícula i aclarir actituds dels seus representants.

➤ De què va la pel·lícula?

Tria algun dels temes que creus tracta el film i justifica-ho:

- L'abandonament
- Sentit social de la maternitat
- L'acollida
- L'actitud de les institucions
- L'estimació dels pares adoptius
- El paper de l'autoritat
- De la seducció
- La maternitat i la paternitat
- .....

Tenen actualitat els temes que planteja? Pots posar exemples?

Preguntes sobre la pel·lícula

- En quantes parts dividiries la pel·lícula ?
- Quin és el pla que més t'ha impactat?
- Mira't atentament la fitxa tècnica i artística i digues si hi ha alguna cosa que et cridi l'atenció?
- És un film diferent dels que has vist fins ara, en quin sentit?
- És un film tràgic, còmic, d'intriga, de tema social, policíac, de bons i dolents, etc.?
- Com pot ser que una situació dramàtica com la que presenta pugui també fer riure?

◆ L'acció: L'espai i el temps

➤ A quina època passa la pel·lícula?

A partir dels distints detalls del film: vestuari, cotxes, uniformes, estris, cases, ornaments, etc., identificar una època aproximada.

- On passa l'acció? Descriure els llocs -interiors o exteriors- on passa l'acció
- Què passa? Llistar els esdeveniments per ordre cronològic.

◆ Els personatges

- Tot mirant aquest fotograma de la pel·lícula fes una descripció dels dos personatges principals.
- Pots indicar també de quin moment de la pel·lícula està extret aquest fotograma?
- Diries que avui també hi ha personatges d'aquest estil o és cosa del passat?

• Com són els personatges principals?

- Buscar els adjectius que defineixin millor els personatges

Descripció física		Descripció psicològica		
Charlot				
El nen				
Els guàrdies				
El metge				
La mare				
* AJUDA				
Trets físics dels diferents personatges				
Algunes observacions que es poden fer:				
-Aspecte físic general: alt, prim, ros, moreno, fort, dèbil, menuts, grans, àgil, etc.				
-Com gesticula, com es mou: elegant, nerviós, tranquil, segur, inquiet, àgil, etc..				
Trets psicològics				
Buscar entre aquests adjectius algun que vagi bé per a usar en la descripció dels personatges:				
Bondados	Perseverant	Generós	Humil	Superficial
Calmat	Solidari	Indiferent	Obedient	.....
Tolerant	Ordenat	Impacient	Colèric	.....
Pacient	Voluntariós	Sincer	Respectuós	
Delicat	Amical	Amable	Apassionat	

• Com reaccionen emocionalment?

Pots detectar algun moment del film on sigui molt explícit algun dels següents sentiments per part d'algun dels personatges principals?

Sentiment	Personatge	Moment del film
Ira		
Tristesa		
Temor		
Plaer		
Amor		
Sorpresa		
Dolguts		
Vergonya		
* AJUDA		
Ira : fúria, ultratge, ressentiment, còlera, exasperació, indignació, aflicció, acritud, fastiguejament, irritabilitat, hostilitat, violència, odi, etc.		
Tristesa : pesar, malenconia, pessimisme, llàstima, autocompassió, solitud, abaltiment, desesperació, aflicció, esllanguiment, etc.		
Temor : ansietat, aprensió, nerviosisme, preocupació, consternació, inquietud, cautela, incertesa, por, terror, fòbia, pànic, etc.		
Plaer : felicitat, alegria, goig, diversió, orgull, extremament, embadaliment, gratificació, satisfacció, eufòria, èxtasi, etc.		
Amor : acceptació, simpatia, confiança, amabilitat, afinitat, devoció, adoració, afecte, estima, tendresa, consideració, predilecció, etc.		
Sorpresa : commoció, desconcert, admiració, estranyesa, atordiment, estupefacció, esbalaïment, meravellament, etc.		
Disgust : menyspreu, avorriment, aversió, disgust, repulsió, desplaer, desgrat, pena, aflicció, sofriment, turment, empipament, molèstia, decepció, malestar, etc.		
Vergonya : culpabilitat, molèstia, disgust, remordiment, humiliació, mortificació, deshonor, etc.		

El personatge del vagabund:

- Què deu sentir Charlot que l'empeny a agafar l'infant?
- Abans d'agafar-lo dubta, i molt. Per què creus que dubta?
- Més endavant sembla que no se'n vol desfer. Com ho expliques?

◆ Exercicis i activitats

- Quins són els moments especials del film per a tu?

1.
2.
3.

- Resumeix l'argument del film en 3 ratlles

1.
2.
3.

- Algun detall de la pel·lícula que t'hagi cridat l'atenció?

- Escull un personatge del film i inventa un diàleg entre ell i tu. Què li preguntaries, què li aconsellaries, què li suggeriries, etc.

(El teu nom) -
(el nom del personatge)-

-
-

- Canviar el final de la pel·lícula

- Adaptar (adaptar a AQUÍ i ARA): Com seria la pel·lícula avui dia o al nostre país

◆ Com a resum

- Posar nou títol: Una vegada vista la pel·lícula, tu quin títol li posaries?
- Personalitza la caràtula. Dibuixa la teva caràtula a partir d'elements distints que pots trobar a Internet: lletres, fotografies dels actors, fotogrames de publicitat, etc.

PARLEM DELS DRETS DELS INFANTS

Principi 4: L'infant ha de gaudir dels beneficis de la seguretat social. Ha de tenir dret a créixer i a desenvolupar-se amb salut; i amb aquest fi caldrà proporcionar-li, com a la mare, cura i protecció especials, incloent-hi l'atenció prenatal i postnatal adequades. L'infant té dret a disposar **d'alimentació, habitatge, recreació i serveis mèdics adequats.**

➤ Quina relació té aquesta pel·lícula amb els Drets dels Infants?

- Podria servir per a il·lustrar el **quart principi** de la Declaració dels drets dels infants?
- Per què?

◆ Tenir dret a la atenció adequada

➤ *Alimentació, habitatge i atenció mèdica* concreta el quart article. Com resol aquests tres aspectes Chaplin quan es troba amb l'infant en diferents moments de la pel·lícula?

- L'alimentació
- L'habitatge
- L'atenció mèdica

- Fem un repàs d'alguns aspectes que tracta l'article quart :

➤ L'alimentació

El problema de la desnutrició ja és molt conegut. La fam és responsable de més de la meitat dels casos de mortalitat infantil que es produeixen en tot el món; un de cada tres nens. En salut, tot i els progressos que s'han fet aquests darrers anys, s'ha passat, per exemple, de 35.000 casos de poliomielitis fa deu anys a 5.000 l'any 1999; és molt més reduïda avui que fa 10 anys. La Sida i el paludisme causen estralls. Ja es parla de 10 milions de nens orfes en els països subdesenvolupats.

És urgent crear més centres de salut, fer més campanyes informatives, facilitar més aliments i l'accés de la dona a l'educació, així com que tots els nens i nenes puguin finalitzar, almenys, l'ensenyament primari. Per tot això fan falta diners. Avui es destina a l'ensenyament bàsic, a nivell mundial, 6.000 milions de dòlars. La despesa militar és, per contra, de 780.000 milions. Es gasten en drogues 400.000 milions i només a Europa ens gastem en gelats 11.000 milions l'any.

Exercici

- Alimentació. Demanar als estudiants que diguin tot el que mengen i beuen en un dia: fer una enumeració i dir-ne la quantitat aproximada.
- De la llista que hagi fet cadascú assenyalar el que era necessari per sobreviure i créixer (aigua, hidrats de carbó, proteïnes, minerals, etc.)
- Dels que són innecessaris dir quins es podrien substituir per aliments més econòmics i més saludables.
- Discutir sobre el resultat de cadascun i preguntar-se per l'excés de consumisme i la poca cura alimentària.

➤ L'atenció mèdica

En el món un de cada tres naixements no són enregistrats. Aquests infants no tindran accés als serveis mèdics bàsics. Més de 11 milions d'infants de menys de cinc anys moren cada any en el món:

- El 20% per les condicions nefastes del naixement: manca d'higiene, malnutrició de la mare, manca de places sanitàries, etc.
- El 18% per infeccions respiratòries, sovint relacionades amb una vida insalubre.
- El 17% malalties diarreïques, sovint com a conseqüència del mal estat de l'aigua.
- El 15 % per malalties que es podrien evitar amb vacunes: diftèria, tuberculosi, tètanus, polio, rosa, etc.
- El 7% per paludisme.

Exercici:

- Què diuen aquestes xifres?
- Busca la taxa de mortalitat infantil en el món occidental i en el tercer món i compara les xifres.

Activitat:

- Treball de recerca: Què és l'adopció i què és l'acollida?

Qüestions sobre la pel·lícula:

- Saps d'altres pel·lícules que també poguessin exemplificar aquest principi?
- Hi ha alguna altra pel·lícula que et faci pensar en aquesta?
- Hi ha alguna lectura que et faci pensar en aquest tema?
- Has vist alguna imatge que pugui il·lustrar aquesta problemàtica?
- Quina vigència té aquesta pel·lícula avui?

◆ Teatralització

Proposta: Es planteja una situació aparentment simple a grups de 4 o 5 estudiants i l'han de desenvolupar dramàticament, ja sigui amb mímica, amb veu, fent un petit guió, incorporant banda sonora etc. i usant o no mitjans auxiliars, per exemple disfresses improvisades, pintures facials, màscares, etc. En definitiva, han de vivificar la història, i fer-la creïble. Una vegada cada grup ha representat la història ens preguntem quina ha estat la posada en escena més versemblant, més enriquidora, més realista, més imaginativa, etc. I ens demanem com es pot resoldre el cas que plantegem. Ens posem a imaginar solucions i ens proposem de trobar-hi alternatives:

Si no recullo prou cartrons, aquesta nit passaré fred. Però he d'arribar a temps al tancament del supermercat per poder triar les millors deixalles del contenidor. Quan arribo tard ja m'han pres el més fresc i saborós, i n'he de tenir prou amb la fruita mig podrida.

- . Quina vida porta aquest personatge?
- . A qui es podria dirigir a la nostra ciutat o país?

◆ Què fer?

Per tal d'ajudar a fer realitat aquest dret:

- Què hi pot fer la meva família?*
- Què hi pot fer l'escola?*
- Què hi poden fer els mitjans de comunicació?*
- Què hi pot fer la societat?*
- Què hi pots fer tu?*

PARLEM DE CINEMA

Els actors i les actrius

Els actors són els qui donen vida als personatges de les pel·lícules. De fet, però, són només una peça de tot l'engranatge, encara que en resulten la cara més vistent i espectacular. Els actors de cinema, com els de teatre i circ o varietats, són professionals que es posen a les ordres d'un director per a escenificar i representar un guió. Amb el temps els actors han pres protagonisme i s'han convertit en "populars", és a dir, en cèlebres i reconeguts pel gran públic. Els grans actors o actrius, com els grans esportistes o els cantants, formen part d'un món de privilegiats, estimats i admirats per molts espectadors.

Breu biografia de Chaplin

Charles Chaplin nasqué el 16 d'abril de 1889 en un barri pobre de Londres en una família jueva. El seu pare, Charles, era actor, un virtuós del violí alcohòlic que va abandonar els fills i va morir jove. La seva mare, Hanna, era cantant i ballarina, però aviat va perdre la veu i va emmalaltir deixant desemparats els seus dos fills Sidney i Charles, que van anar a parar a un orfenat. Charles es va escapar i va viure al carrer, treballant per menjar. Havia començat a actuar en el teatre als cinc anys amb petits papers. A partir de 12 anys va treballar en distintes companyies teatrals fent de tot. Treballant els dos germans van aconseguir treure la seva mare de l'asil.

Quan va morir la seva mare, va passar una temporada vivint de la caritat i fent treballs ocasionals pel carrer. El 1910, contractat per Fred Karno, va als Estats Units. Allà tot va anar molt ràpid. El 1915 signava un contracte per fer 14 pel·lícules. Aviat va crear el seu personatge Charlot, que va durar 22 anys i el va fer famós. Entre el 1914 i el 1923 va interpretar, escriure, musicalitzar, dirigir i supervisar i produir 69 films.

Abans del 28 anys, Chaplin era el còmic més popular i ric dels Estats Units. Es va casar tres vegades, però cap dels matrimonis no va funcionar. No fou fins el 1943, quan es va casar amb Oona O'Neil, filla del conegut dramaturg Eugene O'Neil, que no va trobar una vida sentimental estable. Va ser acusat de simpatitzar amb el comunisme i va marxar del Estats Units el 1947. Va escriure dos llibres: *La meua autobiografia* i *La meua vida en el cinema*. El 1971 va rebre molts premis i fou clarament reconegut com un dels grans del cinema.

Preguntes:

- Qui és el teu actor o actriu preferit/da?
- Quines són les qualitats que més li admires?
- Quines qualitats ha de tenir algú per esdevenir actriu o actor?

AVALUACIÓ

A tu què t'ha dit el film?

- Pot ser que prop teu hi hagi algun infant que visqui en les condicions del personatge principal de la pel·lícula i tu no te n'adonis?
- Pot ser que avui dia i a la nostra societat es donin casos semblants als que mostra la pel·lícula?
- Escriu tres ratlles justificant la teva opinió sobre la pel·lícula.

1. 2. 3.

Autoavaluació

- Què he après sobre els Drets dels Infants i sobre cinema?
- Què he après sobre els actors i les actrius?
- Perquè m'ha servit haver vist i treballat aquesta pel·lícula?
- Quina relació té el que hem vist i fet amb la meua vida?
- Si hagués de triar una imatge per resumir la meua valoració de l'estudi d'aquest article seria.... (Buscar una imatge tipus fotografia, paisatge, icona, logo, etc.)
- Després de veure el film, de les converses que hem tingut, dels exercicis que hem fet, ha canviat alguna cosa en el meu pensament o en els meus sentiments?

PER SABER-NE MÉS

Bibliografia

Anònim. *El Lazarillo de Tormes*. Hi ha múltiples versions. Es pot fer una lectura d'algun dels episodis del clàssic espanyol.

Dickens, Ch. *Oliver Twist*, Clàssics moderns, Ed. Proa, Barcelona 1996.

Filmografia

Versions fílmiques o televisives del *Lazarillo de Tormes* o d'*Oliver Twist*.

Webs

www.angelfire.com/film/Chaplin/Thekid1.html